

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

## Зэзэгъыныгъэм зэдыкIэтхагъэх



Сурэтыр А. Гусевым тырыхыгъ.

АР-м и Президентэу ТхьакIуцынэ Аслъанрэ ОАО-у «Курорты Северного Кавказа» зыфиорэм ипашэу Ахмед Билаловымрэ турист-экономическэ шьолъырэу «Лэгъо-Накъ» инфраструктурэ иобъектхэм ягъэпсынклэ Iоф зэрэзэдэшIэщтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм тыгуасэ зэдыкIэтхагъэх.

Иофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, УФ-м экономикэ хэхъоныгъэхэмклэ и Министерствэ иэнергетическэ Совет ипашэ игуадзэу Дмитрий Новиковыр, нэмыкIхэр.

БлэкIыгъэ 2010-рэ илъэсым

УФ-м и Премьер-министрэу Владимир Путиныр Темыр Кавказым, Краснодар краим ыкIи Адыгэ Республикэм турист кластер ащыгъэуцугъэным фэгъэхьыгъэ унашъом кIэтхагъ. Ащ къыхиубытэрэ къушхъэ курортэу Адыгэ Рес-

публикэм и Мыекъопэ районрэ Краснодар краим и Апшерон районрэ ащагъэуцущтым ипроект къыдхэлъытагъ мы зэзэгъыныгъэу зыкIэтхагъэхэр.

— Адыгеим итарихъ чIыпIэ гъэнафагъэ щызыубытыщт

хьугъэ-шлагъэу мыр щыт, — къыIуагъ ТхьакIуцынэ Аслъан. — Республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымклэ этапыкIэ тытехьагъэу плытэми хьушт.

Курортыр зышагъэпсыщт чIыпIэм инфраструктурэ иобъ-

ектхэм яшIын нахьыпэкIэ зэрэфежьагъэхэр, «Урысыем и Къыбл» зыфиорэ федеральнэ программэм къыдхэлъытагъэу 2003 — 2010-рэ илъэсхэм къакоцI пстэумкIи ащ халъхъэгъэ сомэ миллиарди 2-м щыщэу миллион 500-р республикэм зэритIупщыгъэр Президентым къыIуагъ. ТапэкIи илъэсищым телъытагъэу сомэ миллион 800-м ехъу халъхъанэу джыри агъэнафагъ.

Кластерыр зышашIыщт чIыпIэхэр пштэхэмэ, «Лэгъо-Накъ» лъэныкъо пстэумкIи анахь тегъэпсыхьагъэу Ахмед Билаловым ылъытагъ, IофшIэпIэ чIыпIэ мин 20 — 25-рэ къызэритыщтым изакъоми, республикэмклэ шIоугъэ ин зэрэхэлъыр къыхигъэщыгъ. Ащ къызэри-Iуагъэмклэ, Темыр Кавказым исубъектэу турист кластерыр зышагъэуцущтхэм зэкIэми зэзэгъыныгъэхэм защыкIатхэхэрэм ыуж, ащ мээитIу ыхьынэу мэгугъэх, проектым ипхьырщын рагъэжьэщт.

ХЪУТ Нэфсэт.

## ПРЕЗИДЕНТЫМ и IофшIэгъу зэIукIэгъухэр

АР-м и Президентэу ТхьакIуцынэ Аслъан физическэ культурэмрэ дзюдомрэ яинститутэу Адыгэ къэралыгъо университетым хэтым ипашэу Кобл Якъубэ IофшIэгъу зэIукIэгъу дырилагъ. Мыгъэ Адыгэ Республикэр зыщылэр илъэс 20, институтыр — илъэс 40 мэхъу. Ахэм япэгъокIэу еджапIэм IэпыIэгъоу ратын алъэкIыщтым, гумэкIыгъоу иIэхэм лъэныкъуитIур атегушылагъэх.

— Республикэмклэ осэщхо зилэ хьугъэ-шIэгытIум яхэгъэунафыкIынкIэ, ахэм япэгъокIэу шIэгъэн фаехэмклэ шIошIэу уилэхэм мэхъанэ ятэты, — къыIуагъ ТхьакIуцынэ Аслъан тренер цIэрыIом зыкъыфигъаззэ. — Предложениехэр, гушшисэ горэхэр уилэхэмэ та-

щыбгъэгъозэнэу тыфай, тигуапэу къыдэтлътэгъэщтых.

Спортсменхэм ягалереуе институтым къызэIуихыгъэр чэщырэ къэнэфынэу ашIымэ зэрашIоигъор Кобл Якъубэ къыIуагъ. МэфэкIыр къэмысызэ ар зэрэхагъэунафыкIыщтым иплани, шыкIагъэу, шIоигъо-

ныгъэу яIэхэри къызышыраIотыкIырэ тхылъ къагъэхъазырымэ зэдыхэплъэнхэш, IэпыIэгъу зэрафэхъуштхэр республикэм ипашэ джэуапэу ритыжыгъ. Джащ фэдэу тапэкIэ олимпиадэхэм зыщыафэгъэхъазырын алъэкIыщт Гупчэ Адыгеим къыщызэIуахынэу шIоигъоныгъэ зэряIэр, ащкIэ япредложениехэр УФ-м спортымклэ иминистрэ лъагъэлэсымэ зэрашIоигъор институтым ипашэ къыIуагъ, ащ екIолэклэ нахь тэрэзэу фашишщтым зэдытегушылагъэх. ТхьакIуцынэ Аслъан а гухэлъыр игъоу ылъытагъ.

(Тикорр.).

## МэкъэгъэIу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм яхэдзынхэу 2011-рэ илъэсым гъэтхапэм и 13-м щыIэщтхэм ахэлэжьэщтхэу зы мандат зилэ хэдзыпIэ койхэмклэ кандидатэу атхыгъэхэр, кандидатхэм яспискэхэр языгъэтхыгъэ хэдзэкIо объединениехэм яуполномоченнэ лIыкIохэр ВГТРК-м и филиалэу ГТРК «Адыгея» зыфиорэм и каналхэмклэ эфир уахъэр, республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм» яхэутыпIэ чIыпIэхэр атегощэгъэнхэм ехьылIэгъэ пхъэдз

идзэнэу щыIэщтым хэлэжьэнхэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмклэ и Гупчэ комисије регъэблагъэх. Мэзаем и 7-м, сыхъатыр 11.00-м рагъэжьэщт пхъэдз идзэныр шыкIошт Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэхэсыгъохэр зыщишIыхэрэ залым. Ащ иадрес: къалэу Мыекъуапэ, Жуковскэм иурам, N 22-рэ. Паспортыр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатынымклэ кандидатэу шъузэратхыгъэр къэзыушыхъатыр удостоверениемрэ зыдэшъуIыгъынхэу тышшолъэIу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмклэ и Гупчэ комисије итхьаматэу Ю.А. ХЪУТ

ТизэIукIэгъу гъэшIэгъонхэр

## Урысыем и телевидение тырехы



Урысые телевидением иканалэу РТР-м къыкIыгъэ купым Адыгэ Республикэм Iоф шешIэ. Тиансамблэ цIэрыIохэу «Налмэсымрэ» «Исламыемрэ», адыгэ къуае, Сташъу Юрэрэ ГьукIэ Замудинрэ ятворчествэ, нэмыкIхэми афэгъэхьыгъэ къэтыныр тиреспубликэ щагъэхъазыры.

«Моя планета» зыфиорэ къэтыныр зезыщэрэ Андрей Панкратовыр кIэщакIо фэхъуи, Урысыем и телевидение

и IофышIэхэр тиреспубликэ къэкIуагъэх. АР-м туризмэмклэ ыкIи курортхэмклэ и Комитет, культурэм и IофышIэхэр Iофым чанэу хэлажьэх.

Къэтынхэр зэрагъэхъазырхэрэм, хьакIэмэ къытфалотагъэхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет къыхиутыщтых.

САХЫДЭКЪО  
Нурбий.

Сурэтыр зэIукIэгъум къы-  
щытырахыгъ.

## Илъэс Иофшлагъэхэр

**Урысые Федерацием ошлэ-дэмышлэ Иофхэмклэ и Министерствэ и Гьэорышланлэу Адыгэ Республикэм шылэм 2010-рэ илъэсым Иофэу ышлагъэм ыкIи кыхьэгъэ илъэсым пшъэрылэу зыфигъэуцужьхэрэм зацугеушылэгъэхэ зэхэ-сыгъо тыгъуасэ Мыекъуапэ шыкIуагъ. Иофшлагъэр зэри-цагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм.**



Гьэорышланлэм ипашэу Гьунэжыкыо Мурат кызырэхигъэщыгъэмклэ, 2010-рэ илъэсым республикэм ичIыплэ зэфэшхьафхэм гъогогъу 366-рэ машом закъышшиштагъ. Ахэм нэбгырэ 29-рэ ахэкIодагъ.

Ошлэ-дэмышлэ Иофхэр кэ-мыхъунхэмклэ, ахэм апэшлукIогъэнымклэ ыкIи профилактикэ шыгъэнхэмклэ зиофшлэн нахъ дэгъоу зэхэзыцагъэхэм ащыпхъ мунципальнэ образованиехэу «Кьалэу Мыекъуапэ», «Адыгэкьалэ» ыкIи «Тэхьутэмыкыое районыр», — кыIуагъ М. Гьунэжыкыом.

Адыгеим ит объектхэр шы-нэгъончъэным ишапхъэхэм адиштэнхэм пае икIыгъэ илъэ-

сым республикэм шагъэнэ-фэгъэ целевой программы 4-р гъэцкIагъэ зэрэхъугъэр пащэм кыIуагъ. Ахэм зэкIэмклэ сомэ миллион 14,7-м ехъу апэIуагъэхъагъ. Гьэорышланлэм иофшлэн зэрэхъицэшт планэу ыштэгъагъэм иуахътэ 2010-рэ илъэсым зэрикIыгъэм кыхэ-кIэу, 2016-рэ илъэсым нэс Иоф зэрэшлэшт планыкIэ зэхигъэу-цуагъ.

Иофыгъо шъхьаIэу зэхэсыгъом кышцалэтыгъэхэм ащыц МЧС-м ичIыплэ Гьэорышланлэ инфраструктурэ изытет. Па-щэм кызырэхигъэмклэ, 2010-рэ илъэсым станицэу Ханскэм сомэ миллион 93-рэ зытефэрэ мэшлогъэкIосэ часть шагъэп-

сыгъ. Джащ фэдэу селоу Красногвардейскэм дэт мэшлогъэ-кIосэ кьулыкьум икьутамэ гъэ-цэкIэжыи инхэр рашылаIагъэх. Ащ ишIуагъэкIэ ар шэпхъэ-шIухэм адиштэ хъугъэ.

Зэхэсыгъом икIэхым 2011-рэ илъэсым Гьэорышланлэм пшъэрылэу зыфигъэуцужь-хэрэм Гьунэжыкыо Мурат кьатегушылагъ. Анахъ шъхьа-Iэу кыыхигъэщыгъэхэм ащы-пхъ мэшлогъэкIосэным ылъэ-ныкыокIэ тикъэралыгъо шагъэ-нэфэгъэ программэхэм ягъэ-цэкIэн республикэр чанэу ахэ-лэжэн, непэрэ шапхъэхэм ади-штэрэ техникэр щэфыгъэн зэрэ-фаер, нэмыкIхэри.

(Тикорр.).

## Ягъэхъагъэхэм

### ахагъэхъон альэкIыгъ



**Суд приставхэм я Фе-деральнэ кьулыкьу и Гьэорышланлэу Адыгеим шылэм 2010-рэ илъэсым Иофэу ышлагъэм ыкIи кыхьэгъэ илъэсым пшъэрылэу зыфигъэу-цужьхэрэм зацугеушылэгъэхэ зэхэ-сыгъоу Мыекъуапэ шыкIуагъэм хэлэжыагъэх АР-м и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий Ивановыр, АР-м и вице-премьерэу Алексей Петрусенкэр, правэухъумэкIо орган-хэм япашэхэр, нэмыкIхэри.**

Зэфэхьысыжъхэм афэгъэхьы-гъэ доклад кышIыгъ АР-м исуд пристав шъхьаIэу Дми-трий Ткаченкэм. Ащ кызырэх-хигъэщыгъэмклэ, 2010-рэ илъэ-сым кыкIоцI сомэ миллиарди 2,6-м ехъу зытефэрэ Иоф 242 364-рэ суд приставхэм зэхафын фэягъ. Иоф мини 158-рэ фэдиз зэхафын зэралэкIыгъэм ишIуа-гъэкIэ, бюджет зэфэшхьафхэм сомэ миллиони 178-м Iахъэу арагъэхъажыи альэкIыгъ.

Гьэорышланлэм анахъэу ыналэ зытыригъэтыгъэ лъэны-кыохэм ащыц судхэм унашъоу ашIыгъэхэр гъэцкIэгъэнхэм епхыгъэ Иофыгъохэр. Джащ фэдэу лэжыапкIэр игъом зымы-тырэ пащэхэм пшъэдэкIыж ягъэхьыгъэным, ашкIэ цыфым ифитыныгъэхэр, уктуагъэ мы-хъунхэм мэхъанэшхо иIэу ылытагъ. Мы лъэныкыом кы-хиубытэрэ Иоф 290-рэ суд при-ставхэм алэкIалыгъэмэ, агъэ-цкIагъэр 213-рэ. 2009-рэ илъэ-сым егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр бэкIэ нахьыбэ хъугъэ. УФ-м изаконодательствэ зыукбогъэ пащэхэм алъэныкыокIэ уголов-нэ Иофи 3 кызыIуахыгъ. Тур судым зэхигъыгъ, зы Иофым джырэ лъэхъан хэллэх.

Алиментхэр зымытыхэрэм афэгъэхьыгъэу Иоф мини 4-м

ехъу Гьэорышланлэм зехифын фэягъэ. Ащ шышэу агъэцкIа-гъэр мини 2-м кьэхъу. ЧIыфэ зытелъ нэбгыри 154-м алъэ-ныкыокIэ уголовнэ Иофхэр кызыIуахыгъагъ, лажэ зиIэу агъэунэфыгъэ нэбгыри 115-мэ пшъэдэкIыж арагъэхьыгъ.

Республикэм шыпсэхуэхэу чIыфэ зытелъ нэбгырэ 280-р Урысыем рамыгъэкIынхэу блэкIыгъэ илъэсым унашъо шыагъ. Ащ ишIуагъэкIэ чIыфэ зытелъыгъэ нэбгырэ 13-м со-мэ миллионым ехъу кьаты-жыгъ.

Коррупцием пэшIуеклогъэ-ным пае 2009 — 2011-рэ илъэс-хэм ателъытэгъэ план гъэнэ-фагъэ шыI. ЗиIэнатIэ кызыфэ-зыгъэфедэзэ законыр зыукбохэ-рэр, ахьщэ кьуальхъэ зыштэрэ пащэхэр, кьулыкьушIэхэр кы-хэгъэщыгъэнхэм пае суд при-ставхэм я Гьэорышланлэ Иоф-шлэIо куп шызэхашагъ. Ащ епхыгъэу 2010-рэ илъэсым кор-рупцием ылъэныкыокIэ уголов-нэ Иоф 16 кызыIуахыгъ.

Илъэсым изэфэхьысыжъхэр кышIыгъэ Дмитрий Ткаченкэр нэмыкI лъэныкыохэм кьа-щыцуцугъ. Гьэорышланлэм та-пэкIи иофшлэн чанэу зэрэзэ-хищэцтыр, коррупцием, ахьщэ кьуальхъэ зыштэхэрэм, чIыфэ-

хэр игъом зымытыжыыхэрэм анахъэу зрапэшIуеклоштхэр гу-пшысэ шъхьаIэу ипсалтэ кы-щыхигъэщыгъ. УФ-м исубъ-ектхэр зэкIэри пштэмэ, суд приставхэм я Гьэорышланлэу Адыгеим шылэм игъэхъагъэ-хэмклэ блэкIыгъэ илъэсым я 24-рэ чIыплэр зэриубытыгъэр гъэхъэгъэшIоу ылытагъ.

АР-м иэкономикэ хэхъоны-гъэхэр ышIынхэм, бюджетым кыхьэрэ ахьщэр нахьыбэ шыгъэным, цыфхэм яфиты-ныгъэхэр кьэухъумэгъэнхэм чанэу Иоф адзэшылэрэ суд при-ставхэм АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан зрафэ-разэр кыIуагъ Алексей Пет-русенкэм. ИлъэсыкIэу кыхьа-гъэм Гьэорышланлэм игъэхъа-гъэхэм джыри ахигъэхъонэу, федеральнэ гупчэм пшъэры-лэу кыгъэуцухэрэр шытхъу хэлэу ыгъэцкIэнхэу кыфэ-лъэIуагъ. Амалэу шыIэмклэ республикэм ипашэхэри Iэпы-Iэгъу кызырафэхъуштхэм кы-кIыгъэтхыгъ.

2010-рэ илъэсым кыкIоцI чанэу зиофшлэн зыгъэцкIэгъэ суд пристав нэбгыри 7-р кы-хагъэщыгъэх, ахэм шIухьаф-тынхэр афашIыгъэх.

**ТХЪАРКЪОХЪО**  
Адам.

## КIэуххэр зэфэхьысыжыых

**Предметхэмклэ кIэлэеджакIохэм я Всероссийскэ олимпиадэ иреспубликэ уцугъоу Адыгеим щыкIорэр неущ аухыцт**

ТапэкIэ шыIэгъэ олимпиадэхэм яКIэуххэр зэфэхьысыжыыгъэх. Районхэм афэгъэхьыгъэу кьэпIон хъумэ, хьисапымклэ олимпи-адэм кьалэу Мыекъуапэ икIэлэеджакIохэр анахъ лъэшхэу кышчыIэкIыгъ. Нэбгырэ 12-у хэлэжыагъэхэм зэкIэмклэ балл 283-рэ рагъэкьугъ ыкIи апэрэ чIыплэр аубытыгъ. Мыекъопэ районыр ятIонэрэ хъугъэ, ау баллымклэ лъэшэу Мыекъуапэ ико-мандэ ыуж кынагъ. Ахэм кьакIэлъыкIуагъэх Джэдждэ, Кош-хьэблэ, Красногвардейскэ, Тэхьутэмыкыое районыр.

Я 7-рэ классхэм кьащегъэжыагъэу я 11-м нэс зэтефыгъэу кIэуххэр зэфэхьысыжыыгъэх. Ау пчъагъэр зэрэбэм кыхэкIэу, зэкIэми мы тхыгъэм ацIэ кышцетIон тлэкIыштэп. Арышъ, я 7-рэ классым кышцегъэжыагъэу я 11-м нэс апэрэ чIыпIышыр зыубытыгъэхэр арых зигугъу кьэтшыштхэр. ГушыIэм пае, я 7 — 8-рэ классхэмклэ апэрэ чIыплэхэр кьахьыгъэх Мыекъопэ лицееу N 8-м щеджэрэ Елизавета Стрельцовам, я 9-рэ классхэмклэ — Мыекъопэ гимназиу N 22-м чIэс Апыщ Асыет, я 10-рэ классхэмклэ — Мыекъопэ лицееу N 19-м икIэлэеджакIоу

Елена Митус, я 11-рэ классхэ-мклэ анахъ Iа-зэу кычIэ-кIыгъ Мыекъо-пэ гимназиу N 22-м кыкIы-гъэ Лъэустэн-джэл Ибрахы-мэ.

«Дунэе худо-жественнэ куль-турэр» зыфило-рэ предметым-кIэ олимпиадэм нэбгырэ 23-рэ хэлэжыагъ.



Командэхэмклэ апэрэ чIыплэр Кошхьэблэ районым ыубытыгъ, ятIонэрэр Тэхьутэмыкыое районым фагъэшъошагъ, ящэнэрэр кьа-лэу Мыекъуапэ кьылэжыгъ. Кошхьэблэ районымклэ Зыхъэ Тэмарэ анахъ баллыбэ ригъэкьугъ. ЯтIонэрэ чIыплэр зэдаго-щыгъ Мыекъуапэклэ — Паштэ Данэ, Тэхьутэмыкыое районымклэ — Нэхэе Жаннэ ыкIи мы район дэдэмклэ Мэщлэкъо Бэллэ. Ящэ-нэрэ чIыплэри нэбгырищмэ зэдагощыгъ. Ахэр Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 2-м щеджэрэ Елена Кожуховар, Мыекъопэ гимна-зиу N 22-мклэ — ХьапэкIэ Нурыет ыкIи Теуцожь районымклэ гурыт еджапIэу N 10-м кыкIыгъэ Ехьулэ Заирэ.

Инджылызыбзэмклэ зэнэкьокьугъэ командэхэмклэ апэрэ чIыплэр ыубытыгъ Адыгэ республикэ гимназием. Мы еджапIэр районым ыкIи кьалэхэм афэдэу хэушъхьафкIыгъэу олимпи-адэхэм ахэлажэ. Ащ ыуж ит кьалэу Мыекъуапэ, ящэнэрэ чIыплэр Тэхьутэмыкыое районым фагъэшъошагъ.

КIэлэеджакIохэмклэ анахъ баллыбэ кыхьыгъ Мыекъопэ лицееу N 34-м щеджэрэ Тхьагъэпсэу Илясэ. ЯтIонэрэ чIыплэр ыубытыгъ Тэхьутэмыкыое районымклэ гурыт еджапIэу N 25-м кыкIыгъэ Алина Кулагинам. Ящэнэрэр фагъэшъошагъ Мые-кьопэ лицееу N 19-м икIэлэеджакIоу Зезэрэхъэ Азэ.

Биологиемклэ апэрэ чIыплэр ыубытыгъ кьалэу Мыекъуапэ икомандэ. ЯтIонэрэр — Адыгэ республикэ гимназием икомандэ, ящэнэрэр Красногвардейскэ районым афагъэшъошагъ. Анахъ баллыбэ ригъэкьугъ Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 7-м чIэс Анастасия Евменьевам, ащ кыкIэлъыкIуагъ Мыекъопэ лицееу N 35-м икIэлэеджакIоу Ксения Шкурская, ящэнэрэ чIыплэр ыубытыгъ Мыекъопэ гимназиу N 22-м кыкIыгъэ Елизавета Кузнецовам.

Информатикэмклэ олимпиадэм нэбгырэ 29-рэ хэлэжыагъ. Командэхэмклэ кьалэу Мыекъуапэ, Джэдждэ районыр ыкIи Адыгэ республикэ гимназиер анахъ лъэшхэу кычIэкIыгъ. Анахъ бал-лыбэ рагъэкьугъ Мыекъопэ гимназиу N 22-м чIэс Алина Де-нисовам, Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 2-м икIэлэеджакIоу Олег Воротниковым ыкIи Тэхьутэмыкыое районымклэ гурыт еджапIэу N 25-м кыкIыгъэ Анатолий Русаковым.

Неущ аужырэ олимпиадэхэр Адыгэ кьэралыгъо ыкIи Мые-кьопэ кьэралыгъо технологическэ университетхэм литературэм-кIэ, физкультурэмклэ ыкIи экономикэмклэ ащыкIошт.

**СИХЪУ Гоцнагъу.**

*НэкIубгъом ит сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.*

## Ны мылькум кыхэхъуагъ

ИкIыгъэ илъэсым иIоныгъо мазэ Урысые Федерацием и Правительствэ ыштагъ федеральнэ бюджетым фэгъэ-хьыгъэ законом ипроект. Ащ кышчыгъэнэфагъ ны мыль-кум («материнский капитал» зыфиIорэм) 2011-рэ илъэсым кыхэхъоштыр. Ар сомэ мин 22-рэ фэдиз. Джы а мыль-кур зэратыным ифитыныгъэ зиIэхэм сомэ мин 365698,4-рэ аIукIэнэу шытыр.



## ПСАУНЫГЪ

— *СызэрэщыгуаэзмкIэ, медикэ-социальнэ экспертизэм (МСЭ-м) учреждениехэм цыфхэу яоллагэхэу сэкьатныгъэ зэриIэм кыыхэкIэу группэ гъэнэфагъэ зыфагъэу цугъэхэм документэу кьаратыщтхэр зэблэхугъэх. Сидигъуа а документи-кIэхэр кьатыхэу зырагъэ-жэщтхэр?*

— Справкэхэм, выпискэу врачхэм агъэхэзырхэрэм шыуашэу (формэу) ялэр зызэблэху-щтыр мэлъыгъфэгъум и 1-м кыи-щегъэжыагъэу ары. Ащ нэс кIуачIэ яIэщт мы лъэхъаным кьа-тыр документ шыуашэхэм. А шыошакIэм тетэу агъэхэзырхэгъэ документым псынклэу щыплъэгъунэу щыт кьэкIошт илгъэсым медикэ-социальнэ экспертизэр зыщыпкIун фаер, пIалгъэ имыIэу группэр кыуатыгъэм (бес-срочнэ) зыфалорэр) ащ кыищы-хэгъэщтхэр.

— *Узэу сIэм ыпкь кыиыкIэ сэкьат сызэрэхугъэр кьау-шыхъатыным ыкIи группэ сфагъэуцуным апае медикэ-социальнэ экспертизэм ибю-ро ищыкIэгъэ тхылъхэр есхыIлэх, медицинэ экс-пертизэр скIугъэ. Ау врачхэм якомиссие унашъоу ышIы-гъэм сигъэрзагъэп. Сыда джы сIлэн фаер, хэта зы-зыфзэгъэзэнэу ищытыр?*

— 1995-рэ илгъэсым, Ионы-гъом и 23-м кыдэкIыгъэ Феде-ральнэ законэу «Сэкьатныгъэ зылэхэр социальнэу кIэхуымэ-гъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфилорэм ыкIи УФ-м и Правительствэ иунашъоу «Цыфым сэкьатныгъэ зэриIэр кьэушыхъатыгъэным фэгъэхьыгъ» зыфилорэу 2006-рэ илгъэсым аштагъэм кьызыр-далыгъэу, лгъэу тхылъ птхын фае уиучасткIэу узэпхыгъэу экс-пертизэр зыщыпкIугъэ бюром е медикэ-социальнэ экспертизэм и Бюро шхъалэу Мысхъуагъэ иура-мэу Комсомольскэм тетым. Мэ-фишым кыиыкIоцI тхылъхэр зэкIэ узэпхыгъэ бюром кьыишынхэп, Бюро шхъалэм кьагъэхьыгъ. Тэ тизэкспертхэм мэфэ 30-м кыиыкIоцI ахэр ауплгъэкIух, нэу-жым лгъэу тхылъыр кьэзытхы-гъэр кьырагъэблгъэ, ищыкIа-гъэмэ, ащ ипсауныгъэ изытет нахъ куоу зэгъэщIогъэным пае программэ хэушхъафыкIыгъэ фызэхагъэуцун. Ахэр зэшIуахын-хэм пае экспертизэр джыри мэфэ 30-кIэ лгъагъэкIуатэ. Ахэм ауж кIэху унашъор эксперт комис-сием зишIырэр. (Мыщ дэжыым тэ кьыиэдгъэжыбжы тшIоигъу а унашъоми цыфхэр зымыгъэра-зэкIэ, итхылъхэр Москва ыгъэ-хьынхэ зэрилгъэкIыщтыр — Ж.А.).

— *Группэ зилэхэм кьараты-рэ соцпакетыр кьаIысымы-хэнэу, ащ тэфэрэ ахьцэр пенсием кысфыагъэхъонэу лгъэу тхылъ стхыгъэ. Адэ ащ пае санаторием сагъэ-клон алгъэкIыщтба джы?*

— Соцпакетыр зэрэпсауу щымыгъэзыгъэу, санаторнэ-курортнэ Иэзныр кьэбгъэнагъэ-мэ, ащ фэдэ учреждением ыпкIэ хэмылгъэу уагъэкIоным ифиты-ныгъэу уиI.

— *А 1-рэ, я 2-рэ, я 3-рэ груп-пэр сьд ипIалгъэу агъэуцурэ? Сабый сэкьатми группэр илгъэ гъэнэфагъэкIэ фагъэ-уцуа?*

— Сэкьатныгъэу иIэм елгы-тыгъэу а 1-рэ группэр — илгъэситIу, я 2-рэ, я 3-рэ груп-пэхэр илгъэ ипIалгъэу афагъэу-цу. КIэлэцIыкIум — илгъэс е

Цыфым иуз ыкIи ащ кыыхэкIэу еж-ежырэу ышхъэ ифэлэ-фашIэхэр зыфишIэжыынхэ зэрилгъэкIырэм ялгытыгъэу, сэкьатныгъэ зэрилэр врачхэм кьаушыхъаты, группэ гъэнэ-фагъэ кьыратыным, пенсие фагъэ-уцуным пае. Мы Iофым рихъылагъэу щытхэм кьагурэлэ ащ гумэкIыгъоу, кьыныгъоу кьыпыкIырэр зыфэдизыр. Бэрэ кьыхэкIы медикэ-социальнэ экс-пертизэ (МСЭ-р) зэрагъэкIугъэ сы-маджэр группэу ратыгъэм ымыгъэ-разэу е зэрэсымаджэр, пенсие фагъэ-уцун зэрэфаер кьыушыхъатынхэм зэрэфежыэн фаер ымышIэу. Мыхэм ыкIи нэмыкI упчIэу медикэ-социальнэ экспертизэм фэгъэхьыгъэу цыфхэр зыгъэгуагъэкIыхэрэм яджэуапхэр телефонымкIэ аритыжыынхэм пае республикэ гъэзетитIум («Адыгэ макъэмрэ» «Советскэ Адыгеимрэ»)

кьырагъэблгъагъэ АР-мкIэ МСЭ-м и Бюро шхъалэ ипащэу, эксперт шхъалэу Хьа-курынэ Галия. Пэшлорыгъэшэу, телефон зэдэгущыIэгъум ыпэкIи, гъэзетеджэхэм упчIэхэр кьатынхэ амали ялагъ, ахэми Г. Хьакурынэр ащыдгъэгъозагъ.

УпчIэхэм зэфэдэу бэш кьахэфагъэр, ахэр кьэзытыгъэхэм ацIл-лгъэуацIэхэр кьэтымылоу, джэуапэу специалистым кьытыжыгъэхэм шыуащыдгъэгъаэзмэ хъу-нэу кьытшIошты.

Ныбджэгъу лгъапIэхэр! Зигугъу тшIырэ телефон зэдэгущыIэгъум ехъулIэу упчIэ кьэзытын зымылгъэкIыгъэ, ау ащ епхыгъэ гумэкIыгъо зилэ кьышхъэхэтмэ, ар кьыт-фэжыгъэхьын шыулгъэкIыщт иджэуап специалистхэм кьырядгъэтыжыным пае.

Джы шыуащыдгъэгъозэн упчIэу гъэзетеджэхэм кьатыгъэхэм ыкIи ахэм яджэуапхэм.



## НЭБГЫРЭ ПЭПЧЪ IэныIэгъу фэхъугъэным пае

илгъэситIу ипIалгъэу е ыныбж илгъэс 18-м нэсыфэ.

— *Унэ кIоцIыр ары ныIэн сыкызыщекIокIын слгъкы-рэр, поликлиникэм ськлон амал сIлэн. Комиссиер са-дэжэ кьэклон, медикэ-соци-альнэ экспертизэр унэм цысагъэкIун алгъэкIыщтба?*

— Участкэу узэпхыгъэм щыIэ врачыр кьэбгъэблгъээн, уитхылъхэр медикэ-социальнэ экспертизэм бгъэхьыгъэ зэрэп-шIоигъом щыбгъэгъозэн фае. Медикэ-социальнэ экспертизэ уагъэкIуным пае врачэу уипса-уныгъэ изытет зыуплгъэкIунхэ фаехэр унэм кьыищыоплгыщтых. Иэзэн ыкIи реабилитацие Iофтхъабзэхэр ащ зырагъэкIу-хэрэм ыуж ипсауныгъэ изы-теткIэ ышхъэ ифэлэ-фашIэхэр еж-ежырэу зэрэзыхъажы-рэм щыкIагъэ иIэу щыгъэ, ме-дикэ-социальнэ экспертизэм агъэклонэу мэхъу. Ары сэкьа-тыныгъэу цыфым иIэр икIэры-кIэу кьэзыгъэнэфэн фаер.

— *ИлгъэситIу хъугъэ злгыты-тэу медикэ-социальнэ экс-пертизэ зыскIурэр, сынэхэм япхыгъэ сэкьатныгъэу сIлэр. Шлгъэ гъэнэфагъэ имыIэу (бесрочнэу) группэ кьыса-тын фаеба?*

— Урысые Федерацием и Правительство иунашъоу 2008-рэ илгъэсым хэгъэхъоныгъэхэр зыфишIыгъэхэм кьыищыгъэнэ-фагъэх уз 23-у пIалгъэ имыIэу сымаджэм группэ зыфыратын фитхэр. Цыфыр сэкьат зэрэ-хъугъэр апэрэу загъэуныфыгъэм ыуж илгъэситIу нахъыбэ тешI-нэу щытэп а «бесрочнэр» кьа-тыным пае. О уиуз а унашъом кьыищыгъэнэфагъэхэм ахэмьгъэ, пIалгъэ имыIэу ащ фэдэ тхылъ кьыуатын зальгъэкIыщтыр узыр бгъэхъужынын умылгъэкIыщтэу е Иэзэн ыкIи реабилитацие Iофтхъабзэхэм яшIуагъэ кьэмыкIоу комиссием зыгъэуныфыкIэ ары.

— *Уз зэфэишхъафыбэ сIл: ишоуцыгъу узыр (илгъэситIу хъугъэу), зэ ицэрэбыр схахыгъ, тхыкьуныгъэхэ гъыжэр, лгъэ-гонджэ зэрытылIэхэр артроз хъугъэх, лгъэбгъэуаери зысIлэр бэшIагъэ. Сэкьатныгъэ сIлэу медикэ-социальнэ эксперти-зэм тхылъ кьыситын фаеба?*

— Законным кьызырэдиль-тэрэмкIэ, сымаджэм сэкьа-тыныгъэу иIэмкIэ зыхъэхэрэ ку-пыр (группэр) зэблэхугъэн фаеу, ыпэкIэ фагъэуцунгъэм ымыгъэразэу щыгъэ, ар зэп-хыгъэ ИэзэнIэ-профилактичес-кэ учреждением зыфигъэзэн фае. Иэзэн ыкIи реабилитацие Iофтхъабзэхэр ащ зырагъэкIу-хэрэм ыуж ипсауныгъэ изы-теткIэ ышхъэ ифэлэ-фашIэхэр еж-ежырэу зэрэзыхъажы-рэм щыкIагъэ иIэу щыгъэ, ме-дикэ-социальнэ экспертизэм агъэклонэу мэхъу. Ары сэкьа-тыныгъэу цыфым иIэр икIэры-кIэу кьэзыгъэнэфэн фаер.

— *ИлгъэситIу хъугъэ злгыты-тэу медикэ-социальнэ экс-пертизэ зыскIурэр, сынэхэм япхыгъэ сэкьатныгъэу сIлэр. Шлгъэ гъэнэфагъэ имыIэу (бесрочнэу) группэ кьыса-тын фаеба?*

— Урысые Федерацием и Правительство иунашъоу 2008-рэ илгъэсым хэгъэхъоныгъэхэр зыфишIыгъэхэм кьыищыгъэнэ-фагъэх уз 23-у пIалгъэ имыIэу сымаджэм группэ зыфыратын фитхэр. Цыфыр сэкьат зэрэ-хъугъэр апэрэу загъэуныфыгъэм ыуж илгъэситIу нахъыбэ тешI-нэу щытэп а «бесрочнэр» кьа-тыным пае. О уиуз а унашъом кьыищыгъэнэфагъэхэм ахэмьгъэ, пIалгъэ имыIэу ащ фэдэ тхылъ кьыуатын зальгъэкIыщтыр узыр бгъэхъужынын умылгъэкIыщтэу е Иэзэн ыкIи реабилитацие Iофтхъабзэхэм яшIуагъэ кьэмыкIоу комиссием зыгъэуныфыкIэ ары.

— *Уз зэфэишхъафыбэ сIл: ишоуцыгъу узыр (илгъэситIу хъугъэу), зэ ицэрэбыр схахыгъ, тхыкьуныгъэхэ гъыжэр, лгъэ-гонджэ зэрытылIэхэр артроз хъугъэх, лгъэбгъэуаери зысIлэр бэшIагъэ. Сэкьатныгъэ сIлэу медикэ-социальнэ эксперти-зэм тхылъ кьыситын фаеба?*

— Ар уз пчъагъэу уиIэм елгы-тыгъэп. Медикэ-социальнэ экс-пертизэ зыкIащIырэр цыфым еж-ежырэу ифэлэ-фашIэхэр зыфишIэжыынхэ зэрилгъэкIырэр ыкIи Иэзэн Iофтхъабзэхэм (ре-абилитацие программэу фызэха-гъэуцорэм) шIуагъэ ащ кьыфа-хьынэу щыгъэ гъэуныфыгъэныр ары. Мыщ фэдэ упчIэ бэмэ кьа-тыгъэш, джыри зэ кьыхэсэгъэ-щы: ИэзэнIэ-профилактическэ учреждениему шгузэпхыгъэм зы-фэжыгъэзэн, Иэзэн, диагности-кэ, реабилитацие Iофтхъабзэхэр кьызызжудызэрахъэрэм ыуж псауныгъэм изытет зыфэдэщтым, ащ «зыкызызэригъэлгъэщтым», ахэм кIэхуу афэхъуцхэм ялгы-тыгъэ медикэ-социальнэ экс-пертизэм уагъэкIошт-уамыгъэкIо-щтыр. Кьыищыгъэжыэн фае шыуэзэпхыгъэ ИэзэнIэ учрежде-нием.

— *Цыфым ылэ е ылакьо пахынэу хъугъэмэ, сьд фэдэ группэ ратынэу ищытыр?*

— Псауныгъэр кьэушхъомгъэ-нымкIэ ыкIи социальнэ хэхъо-ныгъэмкIэ Министерствэм 2009-рэ илгъэсым унашъоу ышIыгъэм кьызырэщиIорэмкIэ, ащ фэдэ сымаджэхэм апэрэу медикэ-со-циальнэ экспертизэ закIурэм ыуж я 2-рэ купым хэхъэрэ сэ-кьатныгъэ зилэхэм ахалыгъэх (я 2-рэ группэ зилэ инвалидэу ат-хых) протез афашIыным пае. Ащ ыуж зичэзыу экспертизэр («пе-реосвидетельствование» зыфа-лорэр) закIуIкIэ, ятIонэрэ Iэм е лгъаком зыпари кьыищымышIы-гъэмэ, цыфым ипсауныгъэ изы-тет нахъ хылыгъэ мыхъугъэмэ, я 3-рэ группэр раты. Протезхэр афэшIлгъээнхэр, цыфым ахэр ыгъэфедэнхэ ылгъэкIыным фэ-гъэхэзырхъэныр реабилита-цие Iофтхъабзэхэм алгъапсэу, анахъ шхъалэу щыт.

— *Сишхъэгъэу сзри апэрэ купым хэхъэрэ сэкьатныгъэ тил, тынэхэм дэу алгъэгъу. Типыгъэгъэжыгъэу илгъэс 18 зыныбжымыи а уз дэдэр иI, ау ащ я 3-рэ группэ кьыра-тыгъэ. Сьд фэдэ тхылъа ко-миссием еттынхэ фаехэр икIэрыкIэу экспертизэ ащ рагъэкIуным пае?*

— Медикэ-социальнэ экс-пертизэм сымаджэр гъэкIогъэным иапэрэ лгъэбэкIур еж цыфым (е ащ илгыкIо) илгъэу тхылъ ары. А лгъэу тхылъыр бюром кьа-гъэхьы медикэ-социальнэ экс-пертизэ рагъэкIун фаеу специа-листхэм зэралгытэрэр (направ-ление) кIыгъоу.

Сымаджэр медикэ-социальнэ экспертизэм загъаIорэр ИэзэнIэ-профилактическэ учреждениему ар зэпхыгъэм узыр гъэхъужыгъэ-ным е цыфым ипсауныгъэ изы-тет нахъышIу хъуным япхыгъэ ИэпыIэгъу рагъэгъотыгъэу, ау ахэм яшIуагъэ кьэмыкIуагъэмэ, организмэм амалэу иIэм кьы-щыкIагъэу агъэуныфыгъэмэ ары. Медикэ-социальнэ экспертизэм кьагъэкIорэ сымаджэм итхылъ-хэм (направлением) игъэкIо-тыгъэу кьыищытыгъэн фае иуз, ащ охъгъэ гъэнэфагъэу зэрэлэ-загъэхэр, реабилитацие Iофтхъабзэу дызэрахъагъэхэм кIэхуу афэхъугъэр. ИэзэнIэ-про-филактическэ учреждениему цыфым кьызыщелгъэзагъэхэм ипащэ зыкIэтхэжыгъэ, ащ ыухэ-сыгъэ медицинэ документхэр арых бюром кьырахыIлэхэрэр.

Комиссием унашъоу ышIы-гъэм шыуимыгъэразэрэмэ, ышхъэкIэ кьызырэщысIуагъэу, мэфэ 30-м кыиыкIоцI а бюро дэ-дэу медикэ-социальнэ эксперти-зэр зыщышхъукIугъэм е Бюро шхъалэм лгъэу тхылъ кьэуш-тын фае. Нэужым экспертизэ икIэрыкIэу шыуагъэкIушт.

— *Сызыгъэуагъэу ИкIыб кьэралхэм кьарыкIыгъэу мыщ цыпсэхъэрэм, нэмы-кIэу кьэклон хъумэ, мигрант-хэм медикэ-социальнэ экс-пертизэ зэрарагъэкIурэр, ащ мылгъау ныкIуадэрэр зытын фаер ары.*

— Федеральнэ законэу «Iэ-кIыб кьэралхэм кьарыкIыгъэхэу Урысыем цыпсэхъуэрэм яфиты-ныгъэхэм яхылаIагъ» зыфилорэм кьызырэдильгытэу, тызытегуш-Iэрэ Iофыгъом фэгъэхьыгъэмэ, тикъэралыгъо иггражданхэм пшгъэрлыгъэу ыкIи фитыныгъэу яIэхэм афэдэх IэкIыб кьэралхэм кьарыкIыгъэу Урысыем исхэм яIэхэр. Цыфым итхылъхэр зако-ным диштэу гъэпсыгъэхэмэ, зы-щыпсэхурэ чIыпIэм ар дэтхэгъэу щыгъэмэ, медикэ-социальнэ экс-пертизэ рагъэкIуным пае пэры-охъу гори иIэнэу щытэп. Уры-сые Федерацием изаконхэм ыкIи а лгъэныкIомкIэ шапхъэу щыIэ-хэм атэтэу сымаджэм ифэлэ-фашIэхэр фагъэцакIэх.

Ныбджэгъу лгъапIэхэр! ТэшIэ упчIэу ишъуиIэн ылгъэкIыщтыр джыри зэрэмымакIэр, IэныIэгъу зыищыкIагъэу кьыишхъэтыри зэрэбэр. Арышгъ, ышхъэкIэ кьызырэщысIуагъэу, ишъуиун-чIэхэр редакцием кьэжыгъэ-хьыгъэмэ, специалистхэм джэ-уапхэр кьарядгъэтыжынынхэм, тиамал кьызырхъэу тишIуа-гъэ кьыишгъодгъэкIыным тафэ-хъазыр. Тхэм псауныгъэ хэти кьырет.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэ. Сурэтым итыр: АР-мкIэ ме-дикэ-социальнэ экспертизэм и Бюро шхъалэ ипащэу, экс-перт шхъалэу Хьакурынэ Га-лия.



# Урымхэр лъэпкь кыызэрыкIохэп

**Адыгеир Краснодар краим кыыхэ-кыжыи республикэ зыхъугъэм кышыублагъэу лъэпкьэу исхэм яобщественнэ организациехэр зэхашэхэу фежъагъэх. ШыIэныгъэм кызыэригъэлагъорэмкIэ, лъэпкь пэпчъ икультурэ, ыбзэ, итарихъ зэригъэшIэнхэм, республикэм ис лъэпкьхэм язэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм афэшI общественнэ организациехэр зэрэзэхэхэхэрэм шIуагъэ къеты. ШIушлагъэу шыIэр кыдэтлътэзэ, лъэпкьхэм ящылэкIэ-псэукIэ зэхъоклыныгъэу фэхъугъэхэм, гумэ-кыгъоу яIэхэм тигъэзетеджэхэр ащитэгъэгуазэх. Аристотель Спиридов Адыгэ Республикэм ис урымхэм яобщественнэ организацие итхьамат.**



— Адыгэ Республикэм нахьыпэкIэ узэрэщашIэщтыгъэр спортыр ары. Самбэрэ дзюдомрэкIэ убанэ-щтыгъ, спортымкIэ дунэе класс зилэ мастерэу ущыт. Урымхэм яобщественнэ организациеу «АРГО»-м урипаш. «АРГО»-м сыда кы-кыирэр?

— Къухъэм арэуштэу еджэщтыгъэх. Урысыбзэм нахь пэблагъэу къэпIон зыхъукIэ, аргонфтхэм «АРГО»-р афагъадэ. Дышъэм лыхъухэзэ, урымхэр къухъэмкIэ Колхидэ кIощтыгъэх.

— «АРГО»-р зызэхэщыщэм апэрэ пшъэрылгъэу зыфэхъушыгъагъэхэр къэошIэжыыха?

— СССР хэгъэгущхор зызэбгырагъэзым, общественнэ организациехэр хэгъэгум шы-зэхашэхэу фежъагъэх. 1991-рэ илъэсыр ары сыкызытегушхыирэр. Адыгэ Республикэр Краснодар краим кыыхэкIыжыи шъхьафэу псэунэу зеублэм, икъэралыгъо гъэпсыкIэ елътыгъэу тэри унашъохэр тштэщтыгъэх. Апэу тызыфежъагъэр лъэпкь культуэрэр, бзэр ныбжьыкIэхэм нахьышIоу зэрагъэшIэнхэр ары.

— Шъуигухэлъхэр кыжъудэхъу-гъэх?

— Тиобществэ игъэлорышIанIэ нэбгырэ 17 хадзыгъ. КъэщыокIо ансамблэу зэхэтщыгъэр Адыгеим имэфэкIхэм ахэлажъэ.

— Урымыбзэм изэгъэшIэн зи къепIолIэщтба?

— КIэлэцIыкIухэр зыщеджэщтхэ класс тIагъ, ау кIэлэегъаджэ зэрэщымылэм кы-хэкIэу бзэм изэгъэшIэн зэпыугъ. Гавердов-скэм игурыт еджапIэ идиректорэу Александр Дефтеровым тызыдэгущыIэм псынIкIэу ты-гурылуагъ. «АРГО»-м игъэлорышIанIэ ар хэт, ишIуагъэ кытитыгъэкIынэу тэгугъэ.

— КIэлэегъаджэ къэжъугъотыщта?

— Тылъэхъу, къэдгъотыщт.

— Дунэе кризисыр, хэгъэгум иэко-номикэ кызырэлыхыгъэр пэрыохъу кышъуфэхъуха?

— Москва и Манежнэ пчэгу кышIаIэты-гъэ бырсырыр, аэропортэу «Домодедовым» тхьамыкIагъоу кышыхъугъэр, нэмыкIхэри лъэшэу тызыгъэгумэкIырымэ ащышых. Хэгъэгум иэкономикэ кызырэлыхыгъэм, цыф-хэр ящылэкIэ зэримыгъэразэхэрэм, лъэпкь-хэр зэрагъэутэкIынхэм кIочIэ «шгъэфхэр» зэрэпылхэм кыпкырыкIых бырсырэу зигугъу къэтшыгъэхэр. ТиныбжьыкIэм ар къагуао, IофшIэн зэрамыгъотырэр ащ кыыхэхъа-жышъ, гухэлъэу тилэхэр шыIэныгъэм шы-пхырытщынхэ тымылгъэкIэу бэрэ кыыхэкIы.

— Диным фыщытыкIэу фышъуилэр къэпIуагъэп.

— Зы диныр зэкIэми апшъэ пшIыныр тэрэзыхэп. Тэ чыристан диныр тэлэжыи. Адыгэ Республикэм лъэпкьыбэ щэпсэу. Ахэр диным иамалхэмкIи нахьышIоу зэфэпшэнхэ плъэкIыщт. Лъэпкьхэр зэкъошныгъэм игъэ-пытэн фебгъэджэнхэ фаеу зылыгътэрэм аде-сгъаштэ. Мамырынгъэм и Лигэ ащкIэ щысэ тепхынэу щыт.

— Урысыем МамырынгъэмкIэ и Лигэ икъутамэу Адыгеим шыIэм ипаштэу, шIэныгъэлэжъэу, профес-сорэу ЦуукI Налбый гъусэныгъэу дышъуилэр тапэкIи лыжъугъэкIо-тэщта?

— ТызэгурэIо, тызэрэлъытэ. БлэкIыгъэ илъэсым Тиркуем икъалэу Трапезунд тызэ-дыщылагъ. Урысхэм ятарихъ къалэу ар щыт. Хэгъэгу зэфэшъхьафмэ къарыкIыгъэхэр ащ цызэлукIагъэх. Орэдхэр кышIаIуагъэх, цы-уджыгъэх, къэбархэр кызыэфалотагъэх.

## Лъэпкьымрэ искусствэмрэ

— Аристотель, урымхэм яму-зыкальнэ Iэмэ-псымэхэр зыфэдэ-хэр ошIэхэба?

— Кеменги, лира, бузуки, нэмыкIхэри ти-Iэх. Бзэпхэр агъэжыынчыхэ зыхъукIэ, ма-кьэу зэхэтхырэр гум екIу.

— Урымхэр ятарихъкIэ адыгэмэ

тIэкIу нэмылэми афэдэх — итэкъу-хьагъэхэу дунаим щэпсэух.

— Илъэси 100 пчъагъэкIэ узэкIэIэбэжымэ, Урысыемрэ Тиркуемрэ зызэзаохэм ыуж тилъэпкь чIэнэгъэшхо ышIыгъ. Америкэм, Австралием урым миллион пчъагъэ ащэ-псэу. Украинэм, Урысыем, нэмыкIхэми тилъэпкьэгъухэр арысых. УФ-м шыпсэурэ урымхэм яассоциацие ипрезидентыр Иван Саведи. Къэралыгъо Думэм ар идепутат. Урымхэм яорганизацие 45-рэ зэхашагъ. Ленинград хэкум, Краснодар, Ставрополь край-хэм, Адыгеим, нэмыкIхэми тащызэлэкIэ.

— Искусствэм ныбжьыкIэхэр хэ-шъощэх, ау Адыгеир къэзыбгынэ-рэр макIэп. Сыда ар кызыыхэ-кыирэр?

— Бзэр, лъэпкь искусствэр урым ныб-жьыкIэмэ зэрагъашIэ шъхьаеи, илъэс 18 аныбжэ зикъукIэ Грецием нахьыбэмкIэ ма-кIох, шыпсэунхэу а хэгъэгум къенэжыых. Грецием шыIаIэу цыфмэ шыряIэр нахь агу рехыи. НыбжьыкIэу дгъасэхэрэр тиреспу-бликэ кызыэримынэжыыхэрэм кыныгъо-хэр кытфехых. КIэлэцIыкIухэр зыкыры-плътыштхэр тилъэпкьэгъу ныбжьыкIэмэ ахэ-тымыгъотэжыырэм фэд. ЛIэужхэр нахьыбэрэ зэлудгъэкIэнхэр типшъэрылгъэу тэлъытэ.

— Аристотель, Адыгеим укIы-жыныу ори амалхэр уилэхэми, ти-республикэ ущэпсэу. Спортым укIэлэгъум узэрэпылгыгъэм ишIуагъэ кыокIыгъа?

— Дзюдор, самбэр, Кобл Якъубэ зипэшэ бэнэпIэ еджапIэр, ныбджэгъухэр — ахэр сищылэныгъэ хэсхынхэ слъэкIыщтэп. Дуна-им ехыжыгъэ Iэшъынэ Евгений егъаши сищыгупшэщтэп. СикIэлэгъум спортым ащ сыхишагъ. Ныбджэгъоу, нэлъасэу а лъэхъа-ным сIагъэхэр непи сэгъэлъапIэх.

— АцIэхэр кытфелэхэба?

— Гостэкъо Хьумэр, Шъынэхъо зэшхэр, Хьэпэе Арамбий, Владимир Дутовыр, Вла-димир Невзоровыр, Хэшх Ибрахым, Къэ-лэшъэо Пшымаф, Липаридзе зэшхэр, Лъэ-цэр Хьазрэт, Емыж Арамбий, Тулпэрэ Мы-хьамэт, нэмыкIхэми сищылэныгъэ кыры-кIуагъэр бэкIэ ялътыгъ. Кобл ЯкъубэкIэ къебгъэжынышъ, тренерэу сIагъэмэ гъу-нэ имылэу сафэраз.

— ПсэолъэшIэу узэрэщытыгъэр уиныбджэгъумэ кысфалатэу кыыхэкIыгъ.

— Я 17-рэ училищэу Мыекъуапэ дэты-гъэм ти Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан директорэу иIагъ. Спортзалышхоу ащ цыт-шIыгъэм джырэ уахътэ дзюдомкIэ тиныб-жьыкIэмэ зышагъасэ. КIоэ Хьазрэт IункIы-бзэхэр естыхи, еджапIэр ныбжьыкIэмэ кIуа-пIэ афэхъугъ. ТхьакIушынэ Аслъан спортыр шIу зэрильэгъурэр, хэшIыкI зэрэфыриIэр а илъэхэхэм дэгъоу кызыгурылуагъэу цытыгъ.

— Урысыем спортыр шырякIэсэ къодыеп, Олимпиадэ джэгунхэм кIэщакIо афэхъугъэх.

— Шъагъэ шыкIощт Олимпиадэм Адыге-им иобщественнэ организациехэр хэлажъэ-хэ шIоигъу. Адыгэ Хасэм, къэндзалхэм яку-пэу «Дуслыкым», фэшъхьафхэми ныбджэ-гуныгъэ адытиI. Зэгурылоныгъэ тхэлъэу та-пэкIи тызэдэпсэушт.

— ШъуигухэлъышIухэр кыжъудэ-хъунхэу шъуфэсэIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Аристотель Спиридов.



**Зэхэзышагъэхэр:**  
Адыгэ Республикэм  
и Къэралыгъо  
Совет — Хасэр,  
иминистрэхэм  
я Кабинет

**КъыдзыгъэкIырэр:**  
Адыгэ Республикэм  
лъэпкь IофхэмкIэ,  
IэкIыб къэралхэм  
ащыпсэурэ тилъэп-  
кьэгъухэм адыряIэ  
зэпхыныгъэхэмкIэ  
ыкIи къэбар жъу-  
гъэм иамалхэмкIэ  
и Комитет  
Адресыр: ур.Кре-  
стьянскэр, 236

**Редактор  
шъхьаIэр**

**ДЭРБЭ  
ТИМУР**

**Редакциер  
зыхъыIэр:**  
385000,  
кь. Мыекъуапэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

**Телефонхэр:**  
приемнэр:  
52-16-79,  
редактор шъхьаIэм  
иапэрэ  
гуадзэр:  
52-49-44,  
редактор гуадзэр-  
пшъэдэкIыжэ зы-  
хьырэ секретарыр:  
52-16-77.  
E-mail:  
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-  
гъэр:**

Урысые Федерацием  
хэутын IофхэмкIэ,  
телерадиокъэтын-  
хэмкIэ ыкIи зэлы-  
IэсыкIэ амалхэмкIэ  
и Министерствэ  
и Темыр-Кавказ  
чыпIэ гъэлоры-  
шIанIэ, зэраушыхъа-  
тыгъэ номерыр  
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-  
тыхэрэм мышъып-  
кагъэу къахафэ-  
хэрэмкIэ къэзыт-  
хыгъэхэм пшъэдэ-  
кIыжэ ахыи. Къа-  
тхэхэрэмрэ гъэзе-  
тым шылажэхэр-  
рэмрэ яеплътыкIэ  
зэтемыфэн ылгэ-  
кIыщт. Гъэзет-  
еджэхэм кыт-  
фагъэхьырэ тхы-  
гъэхэр зэхэтфы-  
хэрэп ыкIи къэ-  
зытхыгъэхэм  
аIэкIэдгъэхъа-  
жыыхэрэп.

**Зыщыхаутырэр**  
ОАО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
кь. Мыекъуапэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

**Пчъагъэр  
5182  
Индексхэр  
52161  
52162  
Зак. 282**

Хэутыным  
узщыкIэтхэнэу щыт  
уахътэр  
Сыхъатыр 18.00  
ЗыщыкIэтхэгъэхэ  
уахътэр  
Сыхъатыр 18.00

## АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

# Батырхэр Мыекъуапэ шызэлукIэщтых

**Къыблэ шъолъырым атлетикэ он-  
тэгъумкIэ изэнэкъокъухэр Адыгэ  
къэралыгъо университетым спор-  
тымкIэ иунэ шыкIощтых. Ростов,  
Волгоград, Астрахань хэкухэм,  
Краснодар краим, Къалмыкым,  
Адыгеим ябатырхэр мэзаем и  
10 — 11-м Мыекъуапэ шызэлукIэ-  
щтых.**

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ  
икIэлэцIыкIу-ныбжьыкIэ спорт еджапIэ иди-  
ректорэу, РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу  
Хъуажэ Мэдждидэ тызэрэщыгъэгъозагъэу,  
илъэс 20-м нэс зыныбжьыхэр университе-  
тым испортзалыжэ щызэнэкъокъуштых. Ко-  
мандэхэм шъхьафэу яухъазырыныгъэ ауплэ-  
кIушт, апэрэ чыпIэхэм афэбэнэщтых. Нэб-  
гырэ зырызэм язэнэкъокъухэри а мафэхэм  
Мыекъуапэ шызэхашэщтых.

НыбжьыкIэхэр физкультурэмрэ спортымрэ  
апыщэгъэнхэм, наркоманием пэуцугъэным  
афэшI ащ фэдэ зэнэкъокъухэр лъэшэу тищы-  
кIагъэх. Батырмэ якъулайныгъэ зэрэхагъа-  
хьорэм мэфитIум кыкIоцI тылътышIэщт. Зэ-  
хэщакIохэм спортыр зикIасэхэр ныбжьыкIэ-  
мэ язэлукIэгъумэ яплътынхэу кырагъэблагъэх.

*НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр  
ЕМТИЛЬ Нурбий.*